

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 140/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec, s. r. o., Vojtecha Tvrdeho 17, Žilina, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4Cdo/321/2020 z 27. októbra 2022 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. januára 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom podľa čl. 46 ods. 3 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením najvyššieho súdu o dovolaní v civilnom spore, ktoré žiada zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

II.

2. Sťažovateľovi bolo v decembri 2003 spolu s ďalšou osobou vznesené obvinenie z trestných činov zneužívania právomoci verejného činiteľa a obmedzovania osobnej slobody. Sťažnosť sťažovateľa proti tomuto uzneseniu bola v januári 2004 zamietnutá a následne bola na sťažovateľa podaná obžaloba. Uznesením okresného súdu z 29. júla 2013 bolo podľa § 223 ods. 1 v spojení s § 11 ods. 1 písm. a) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý Trestný poriadok“) trestné stíhanie sťažovateľa pre premlčanie zastavené. V dôsledku toho si sťažovateľ na okresnom súde uplatnil náhradu nemajetkovej ujmy 79 000 eur.

3. Okresný súd rozsudkom zo 7. februára 2019 žalobu sťažovateľa zamietol. Keďže uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred účinnosťou zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci (ďalej len „nový zákon o zodpovednosti štátu“),

aplikoval na vec sťažovateľa zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom (ďalej len „starý zákon o zodpovednosti štátu“). Na základe predchádzajúcich súdnych rozhodnutí poukázal na to, že pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o vznesení obvinenia zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia, no zastavenie trestného stíhania pre premlčanie takýto dôsledok nespôsobuje. Preto nie je daný predpoklad vzniku zodpovednosti štátu za škodu podľa § 4 ods. 1 starého zákona o zodpovednosti štátu, keďže nemožno dospieť k záveru, že sťažovateľ skutok nespáchal alebo že nešlo o trestný čin.

4. Proti rozsudku okresného súdu sa sťažovateľ odvolal. Podľa sťažovateľa ak trestné stíhanie bolo zastavené, má právo na náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená uznesením o vznesení obvinenia. Toto právo nemá len ten, kto si obvinenie zavinil sám, a ten, kto bol spod obžaloby oslobodený alebo bolo proti nemu trestné stíhanie zastavené len preto, že nie je za trestný čin zodpovedný, alebo mu bola udelená milosť alebo amnestia. Pri zastavení trestného stíhania pre premlčanie je zrejmé, že sa nedopustil trestného činu a ani nebol príčinou zastavenia trestného stíhania. Premlčanie trestného stíhania zavinil štát, ktorý sa nemôže zbaviť zodpovednosti a vytýkať mu, že napriek premlčaniu nežiadal o pokračovanie v trestnom stíhaní.

5. Krajský súd rozsudkom z 19. decembra 2019 rozsudok okresného súdu potvrdil. Zdôraznil význam § 9 ods. 1 písm. a) a ods. 3 starého Trestného poriadku, podľa ktorých v trestnom stíhaní zastavenom pre premlčanie sa pokračuje, ak obvinený do troch dní od oznámenia uznesenia o zastavení vyhlási, že na prejednaní veci trvá. Preto nebola daná podmienka zodpovednosti štátu z dôvodu, že by uznesenie o začatí trestného stíhania bolo nezákonné, keďže je potrebné prihliadnuť na § 3 starého zákona o zodpovednosti štátu, podľa ktorého účastník má využiť všetky možnosti proti nezákonnému rozhodnutiu, teda aj trvať na pokračovaní v konaní tak, aby došlo k oslobodeniu spod obžaloby alebo zastaveniu trestného stíhania.

6. Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie aj z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), čo odôvodnil nesprávnym právnym posúdením ešte neriešených právnych otázok: (i) vylučuje premlčanie trestného stíhania, ku ktorému došlo po vznesení obvinenia, náhradu nemajetkovej ujmy, ak obvinenie bolo vznesené za účinnosti starého zákona o zodpovednosti štátu a (ii) môže obvinenému vzniknúť nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ak mu bolo vznesené obvinenie za účinnosti starého zákona o zodpovednosti štátu a trestné stíhanie neskončilo jeho odsúdením. Podľa sťažovateľa starý zákon o zodpovednosti štátu explicitne nestanovuje podmienky zodpovednosti štátu pri zastavení trestného stíhania pre zánik trestnosti a len nový zákon o zodpovednosti štátu, ktorý na neho nemožno vztiahnuť, v § 8 ods. 6 písm. g) ustanovuje, že právo na náhradu škody nevznikne, ak bolo trestné stíhanie zastavené, ak po právoplatnosti zanikla trestnosť činu. I toto ustanovenie však možno použiť len na zánik trestnosti, ktorý sa zakladá na osobe obvineného, a nie prípady, ktoré majú svoj základ v nesprávnom úradnom postupe orgánov štátu.

7. Najvyšší súd v ústavnou sťažnosťou namietanom rozsudku dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, keďže dovolaním nastolené otázky sú právne, na ich zodpovedanie bolo založené rozhodnutie krajského súdu a v čase podania dovolania v jeho rozhodnutiach ešte neboli riešené. Riešené bolo až v rozhodnutí č. k. 6Cdo/50/2019 z 29. apríla 2020, ktorému nasledovalo uznesenie

ústavného súdu č. k. III. ÚS 567/2021 zo 14. októbra 2021 a č. k. 6Cdo/152/2018 z 30. septembra 2020. Podľa najvyššieho súdu správny je právny názor krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľovi nebolo možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy. Preto jeho dovolanie podľa § 448 CSP zamietol.

8. Najvyšší súd v súvislosti s argumentáciou sťažovateľa poukázal na svoj rozsudok č. k. 1Cdo/167/2016 z 23. júla 2018, v ktorom sa zaoberal skutkovo totožným prípadom a dospel k záveru, že zastavenie trestného stíhania pre premlčanie nemá k posúdeniu zákonnosti vznesenia obvinenia rovnaké dôsledky ako oslobodenie spod obžaloby, a zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že skutok sa nestal, nie je trestným činom alebo ho nespáchal obžalovaný. Okrem toho obdobná otázka bola najvyšším súdom riešená v rozhodnutí č. k. 6Cdo/50/2019 z 29. apríla 2020, pričom ústavná sťažnosť proti tomu rozhodnutiu bola uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 567/2021 z 14. októbra 2021 odmietnutá. Dovolanie bolo odmietnuté, pretože nastolená právna otázka už bola vyriešená rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 1Cdo/167/2016, a to tak, že rozhodnutie o zastavení trestného stíhania pre jeho premlčanie nemá rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre jeho nezákonnosť, a teda nie je naplnený predpoklad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím podľa § 4 ods. 1 starého zákona o zodpovednosti štátu. Preto ak pri zastavení trestného stíhania pre premlčanie obvinený trvá na tom, že obvinenie bolo vznesené nedôvodne, podľa § 9 ods. 3 Trestného poriadku má trvať na pokračovaní trestného stíhania tak, aby dosiahol taký jeho výsledok, ktorý mu otvorí cestu k náhrade škody spôsobenej nezákonným trestným stíhaním. K tomu najvyšší súd poznamenal, že rozhodnutie č. k. 1Cdo/167/2016 sa vzťahuje na nový zákon o zodpovednosti štátu, no rozhodujúcou otázkou bol výklad jeho § 6 ods. 1, ktorý zmyslom a účelom zodpovedá § 4 ods. 1 starého zákona o zodpovednosti štátu.

III.

9. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho základných práv došlo nesprávnym právnym posúdením, keďže štát musí niesť zodpovednosť za konanie svojich orgánov. Zastavenie trestného stíhania pre premlčanie má mať rovnaké dôsledky ako zastavenie z iných dôvodov. Okresný súd mu nekonaním spôsobil dlhoročné trestné stíhanie. K názoru najvyššieho súdu uvádza, že zbavuje štátne orgány ich zodpovednosti za nečinnosť, ktorú ponecháva bez následkov a bezdôvodne ho znevýhodňuje pri uplatnení práv na súdnu ochranu a na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Sťažovateľ tvrdí, že mu nemožno pričítať nečinnosť okresného súdu a to, že netrval na pokračovaní trestného stíhania. Tieto závery nemajú oporu v starom zákone o zodpovednosti štátu. Trvať na trestnom stíhaní nie je jeho povinnosťou, ale právom. Zdôrazňuje, že zmyslom starého zákona o zodpovednosti štátu je realizácia základného práva podľa čl. 46 ods. 3 ústavy, a poukazuje na jeho ustanovenia, z ktorých vyplýva, že uznesenie o zastavení trestného stíhania má rovnaké účinky ako rozsudok o oslobodení spod obžaloby, keďže zákon nerozlišuje, z akého dôvodu došlo k zastaveniu trestného stíhania, a osobitné následky stanovuje len pre zastavenie trestného stíhania z dôvodu, že obžalovaný nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný alebo že mu bola udelená milosť alebo amnestia.

IV.

10. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

11. Sťažovateľom nastolené ústavnoprávne otázky už boli riešené uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 567/2021 zo 14. októbra 2021, a to na základe ústavnej sťažnosti sťažovateľa v jeho obdobnom civilnom spore tak, že jeho ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Podstatou prieskumu možného porušenia totožných ústavných práv sťažovateľa bolo uznesenie najvyššieho súdu č. k. 6Cdo/50/2019 z 29. apríla 2020, ktorým bolo odmietnuté jeho dovolanie v obdobnom spore s tým, že sťažovateľ sa na základe rovnakých skutočností domáhal iného nároku podľa starého zákona o zodpovednosti štátu za škodu. V tomto už skôr rozhodnutom spore bol v namietanom uznesení najvyššieho súdu zdôvodnený právny názor, ktorého súlad so svojimi ústavnými právami sťažovateľ namieta aj touto ústavnou sťažnosťou a ktorého podstatou je to, že podľa starého zákona o zodpovednosti štátu v dôsledku zastavenia trestného stíhania pre premlčanie podľa starého Trestného poriadku nevzniká zodpovednosť štátu za vznesenie obvinenia a na jeho základe vedeného trestného stíhania. Preto i vo vzťahu k uzneseniu najvyššieho súdu namietaného touto ústavnou sťažnosťou možno na totožné argumenty sťažovateľa odpovedať tak, ako tomu bolo v uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 567/2021 zo 14. októbra 2021.

12. Z odôvodnenia namietaného uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa vyrovnal s dôvodmi sťažovateľa, a keďže sa s nimi nestotožnil, dovolanie zamietol potom, keď zohľadnil aj dôvody vyjadrené v uznesení ústavného súdu č. k. III. ÚS 567/2021 zo 14. októbra 2021 a v uznesení najvyššieho súdu, ktoré bolo predmetom tejto skoršej ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Argumenty uznesenia najvyššieho súdu sú rovnako logické a vyčerpávajúce a vychádzajú z toho, že dovolaním nastolená právna otázka už bola najvyšším súdom vyriešená, pričom dôvodom zamietnutia dovolania sťažovateľa je to, že tomu tak pri podaní jeho dovolania nebolo. To rovnako ako v prípade predchádzajúcej ústavnej sťažnosti sťažovateľa vylučuje možnosť porušenia jeho ústavných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. I vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 3 ústavy možno poznamenať, že nejde o právo absolútne, ale právo, ktoré v záujme zabezpečenia právnej istoty podľa čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy podlieha obmedzeniam zákona upravujúcim predpoklady na jeho uplatnenie. Zmyslom a účelom úpravy zodpovednosti štátu za škodu v zákone je ustanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Právo na náhradu škody si sťažovateľ podľa starého zákona o zodpovednosti štátu uplatnil žalobou a okresný a aj krajský súd zhodne dospeli k záveru, že premlčanie jeho trestného stíhania nie je dôvodom na vyvodenie zodpovednosti štátu za to, že mu bolo vznesené obvinenie a podaná obžaloba, o ktorej sa konalo tak dlho, že došlo k premlčaniu trestného stíhania. Právo na náhradu škody podľa čl. 46 ods. 3 ústavy negarantuje úspech v konaní pred všeobecnými súdmi, ak je právny názor všeobecného súdu prostý arbitrárnosti či zjavného skutkového alebo právneho omylu a riadne zdôvodnený.

14. Uplatňovanie práva podľa čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie o porušení iného práva chráneného dohovorom, keď sa podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia o porušení iného práva podľa dohovoru (rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci

Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983 a Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu z 27. 4. 1988 a ústavného súdu IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 32/2018. Tak tomu v prípade sťažovateľa nie je.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu